

CVIII.

1773/67.

16

PROCANCELLARIVS
D. FRIDERICVS GOTTLIEB ZOLLER
S V M M O S
IN VTROQVE IVRE HONORES
VIRO PRAESTANTISSIMO
FRIDERICO HENRICO MAXIMILIANO
K E R S T E N
D R E S D E N S I
A. D. XV. APR. MDCCLXXIII
CONFERENDOS INDICIT.

Insunt quaedam observationes singulares.

1111

VERBODEN TOEGANG
TOEGANG TOEGANG
V. M. V. S.
VERBODEN TOEGANG
VERBODEN TOEGANG
VERBODEN TOEGANG
VERBODEN TOEGANG
VERBODEN TOEGANG
VERBODEN TOEGANG

OBSERVATIO I.

Emtor, qui venditori praestationem euictionis per pactum remisit, frustra restitutionem pretii euicta re desiderat.

Ad naturam emtionis venditionis equidem pertinet, vt venditor rem, quam distraxit, emtori liberam praestet, quam ob causam, si tertius conueniat emtorem et rem meliori iure probato vindicet, ad restitutionem pretii pariter, quam resarciendum damnum, venditorem tenet actio, quod vocamus euictionis praestationem. Ast cum naturalia vniuscuiusque contractus per pactum mutare et ab eo, quod inest naturae negotii, et regulariter praesumimus, recede-

cedere possint partes; quod et hoc circa euictionem valeat non dubito. Dissidentes hac tamen in parte inueni CARPZOV. P. II. Const. XXXIV. def. 22. Lib. V. Resp. XLIII. STRYKIVM in vs. mod. L. XXI. Tit. II. §. 48. et alios, quorum argumenta, vt penitus exponam necesse esse duco. Probationem ipsis suppeditant verba ICI l. II. §. 18. π. de action. emt. *Ibidem* ait, *idem esse dicendum et si aperte in venditione comprehendatur, nihil euictionis nomine pedestatum iri pretium quidem deberi re euicta, vtilitatem non deberi.* Quapropter etiam in foro venditorem in causa euictionis, nullo respectu habito ad hoc pactum a testimonio dicendo penitus excludimus cfr. Illustr. HOMMEL. *Rhapsod. CCXI.* Confirmat sententiam VLPIANVS addita ratione, bonae fidei contractum minime hanc pati conuentionem, vt error rem amittat et pretium retineat venditor. Sed dubito vtrum haec dispositio sit generalis, et effectum pacti conuenti tollat, potius de diuerso casu differere legem affirmo. Verba initialia §. 18. qui autem habere licere vendidit, mouebant ambiguitatem. vt igitur quid praestet venditor, et ab eo peri possit, dubio non sit expositum, VLPIANVS interpretationem addit. Distinguit nempe an hoc polliceatur venditor, per se venientesque a se personas, non fieri quominus habere liceat, an vero omnes. Si per se, negat id praestare, ne alius euincat, hinc euicta re venditorem ab omni actione, sine proueniat ex stipulatu siue ex emto immunem pronunciat. Huius rei rationem inuenies l. 38. π. de Verb. oblig. quia nemo alienum factum promittendo obligatur. Sententiam VLPIANI postea quodammodo limitat IULIANVS et demonstrat clausulam per se heredemque suum non fieri, quo minus habere liceat, id tantum inuoluere, vt actio ad id quod interest, cesset, venditorem tamen ad pretium restituendum esse obligatum. Extendit ICTUS hanc dispositionem etiam ad casum, si verbis licere habere, clausula supradicta non addita, sed genera-

neraliter dictum, nihil euictionis nomine praestatum iri: Rationem decidendi praebent verba habere licere, quae secundum *l. 38. π. de Verb. Oblig.* hoc continent, vt liceat habere i. e. vt emtor iustum titulum acquirendi dominium rei habeat. Emptio itaque, cui haec verba adposuit venditor sub conditione nisi tertius meliori iure probato rem euincat, celebrata videtur: quod si itaque casus euictionis accedit, ob praecedentem conditionem emptio est nulla. Deficiente venditione, non existit pretium, hinc cum venditor non habeat iustam causam retinendi, hoc restituere debet, et huc spectant verba *VLPIANI*; bonae fidei contractum non pati hanc conuentionem, vt emtor rem amittat, et venditor pretium retineat. Sed alius est casus, si emtor venditione pure celebrata, se declarat, quod, etiamsi euictionem passurus sit, eius nomine a venditore nihil exigere velit. Nec *VLPIANVM* de hoc cogitare potuisse ex sequentibus apparebit. Scimus nempe praestationem euictionis ad naturalia emptiois pertinere, ab illis vt per pactum recedere liceat contrahentibus, est expediti iuris. Effectus praestationis euictionis est duplex, alter consistit in restitutione pretii, alter in praestatione eius quod interest. Emtor, qui scit vtrumque sibi competere, et tamen obligationem remittit, in vniuersum iuri suo renunciat. Cum vero pacta ita sint interpretanda, vt naturae negotii et menti contrahentium conueniant, nulla sane datur ratio, cur praesentem conuentionem citra intentionem emptoris tantum ad praestationem eius quod interest, restringere velimus; potissimum cum nulla turpitudine nec iniquitas pacto insit; accedit insuper, quod creditor, qui sciens debitum remisit, hoc donandi animo fecisse censendus sit, a qua liberalitate, cum alter iure quaesito nitatur, sponte recedere non potest.

OBSERVATIO II.

*Emtor rescissa emtione ex lege Commissoria,
partem pretii, quam soluit, non amittit.*

Bene scio, effectum legis commissoriae hunc esse, ut, si emtor intra determinatum temporis spatium integrum pretium non soluat, res habeatur pro inempta, assertum vero, quod nempe emtor existente casu partem pretii quam soluit venditori, amittat, penitus nego, huius causae decisionem ipsa natura pacti mihi suppeditat. Omnes in eo mecum conveniunt, legem commissoriam inuolvere conditionem resolutivam, qua mediante emtio venditio rescinditur ex tunc, id est ab initio pro non facta habetur. Innuunt hoc etiam verba POMPONII in *l. 2. §. ad Leg. Comm. ut fundus inemptus sit*, quibus indicat Iustus emtionem fundi habere pro nulla. Quotiescunque deficit emtio venditio, toties nullum existit pretium, quippe quod ad essentialia huius contractus pertinet. Cum itaque in casu, quando lex commissoria effectum producit, omnia in pristinum reducantur statum, et fingamus, nullam unquam partes celebrasse venditionem. fictio vero in casibus fictis idem operetur, ac veritas in casibus veris, venditor qui pretium ab initio determinatum ex iusta causa retinere nequit, ad eius restitutionem, ut pactum habeat effectum, merito tenetur. Nec obstat, quod ex opinione DD. emtor lucretur fructus interea perceptos, quos rescissa venditione venditor iure exigebat, cum argumentum *l. 4. §. 1. §. ad leg. Comm.* nullum ipsis praestet praesidium. In hac enim lege NERATIVUS non generalem profert regulam, sed tantum exceptionem, quod vocabulum *interdum* quo utitur, satis probat. Admittit nempe NERATIVUS, cui debemus legem, compensationem intuitu pretii, quod dedit emtor. Cum vero

compen-

compensatio mutui debiti et crediti inter se efficiat contributionem, amittit emtor partem solutam, si fructus, quos percepit, pretio sint aequales, Si vero pretium quantitatem fructuum excedat, non existente compensatione partem solutam iure repetit emtor, prouocat enim ad pactum, in quo non de amissione pretii, sed tantum de nullitate negotii conuenerunt partes, ultra cogitata autem nunquam extendere licet conuentionem.

OBSERVATIO III.

Indulgendum est uxori, quae existente concursu illationem dotis ex confessione mariti probat.

Inualuit ex auctoritate CARPZOVII P. I. Const. El. XXVIII. Def. 71. et 72. in foro, nescio quo fato opinio, quod uxorem existente concursu creditorum ad probandam dotis illationem ex confessione mariti, si alia adminicula deficient, non admittamus. Tristissima satis est conditio foeminarum, quae excluso hoc probandi medio et aliis deficientibus modis, amittunt forem bona fide illatam et sine culpa in paupertatem detruduntur. Miror sane, cur fauorem, quem alias doti impertimur, hac in causa denegemus, et regulam l. 2. π . de iure dotium: *reipublicae interest, mulieres dotes saluas habere, per quas nubere possunt*, non obseruemus. Parentes in causa liberorum a testimonio dicendo excludimus, nihilominus tamen, si quaestio dotis obuenerit, eos admittimus, cur quaesio ad mariti confessionem non respicimus, non enim personam testis sed debitoris repraesentat, quem ex scriptura, si eandem diffiteri nequeat, condemnamus. Rationem decidendi CARPZOVIVS duplicem profert, alteram ipsi praebet l. 12. C. qui pot. in pign. quae veram dotis dationem desiderat, et Const. El. verbis:

Soll

VIII

*Soll des Schuldners Eheweib mit ihrem Eingebrachten, so viel sie des-
sen erweisen kann etc.* alteram in eo collocatam esse censet, quod
confessio de dote recepta constante matrimonio a marito facta,
suscipione haud exigua labore, quae creditoribus nocere, eo-
rumque iura infringere non possit. Sed quicquid dixit CARP-
ZOVIVS ad colorandam opinionem, nondum tamen causam
absolvit. Lex etenim 12. *qui pot. in pign.* ac Constitutio
Elect. 28. iubet quidem, ut foemina, quando priorem locum
occupare velit, illationem dotis probet, neutiquam vero con-
fessionem mariti a mediis probandi excludit. Alterum argu-
mentum quod a suspicione dependet, ferme nihil efficit. Qui-
libet enim praesumitur bonus, donec probatio in contrarium
extet. Et quamvis respectu mariti, qui bonis cessit, prae-
sumtio in sinistram partem valeat, hoc tamen vxori innocenti
non praeiudicat, nec nexum familiarem adeo extendere licet,
ut factum mariti vxori imputemus. Potius si de dolo excipit
curator litis, ei incumbit, ut probationem suscipiat, cum ea,
quae praesumptionem elidunt et in facto consistunt, probatio-
nem desiderent. Quibus praesuppositis aequiorem censerem
sententiam, quae foeminam, cui assistit confessio mariti, ad
suppletorium admittit. Hac enim ratione non solum satisfacit
legi, et illationem probat, sed etiam suspensionem, quae con-
tra illam forsan mouetur, satis declinat.

OBSERVATIO IV.

*Sola scientia debitorem non fuisse soluendo, ad
instituentam actionem Paulianam contra
possessorem non sufficit.*

Res, quas debitor existente vel imminente concursu in
fraudem creditorum alienavit, actione Pauliana a possessore
vindi-

vindicare licet, hac tamen obseruata distinctione, vt is qui lucratiuo titulo rem alienatam possidet, simpliciter, is ex aduerso, qui titulo oneroso eandem habet, in tantum teneatur, in quantum fraudis fuerit particeps. Ait enim Praetor *l. i. π. quae in fraud. cred.*: *Quae fraudationis causa gesta erunt, cum eo qui fraudem non ignorauerit, de his curatori bonorum, vel ei, cui de ea re actionem dare oportebit, intra annum, quo experiundi potestas fuerit, actionem dabo.* Si quis igitur cum debitore, de quo scit eum habere creditores, et non soluere posse, contrahit, vtrum hac actione teneatur, videamus. Negatiuam sententiam menti legis conuenientem esse censeo. Praetor enim, qui creditoribus, ne laesionem sentiant, actionem tribuit, ad id potissimum respexit, vt is, contra quem vindicationem institunt creditores, fraudis particeps fuerit, et intentionem creditores defraudandi habuerit, quod ex verbis: *cum eo, qui fraudem non ignorauit*, satis apparet. Sola vero scientia debitorem habere creditores, hoc non efficit, cum praesumptio bonae fidei reo succurrat, et dolus siue fraus probatione indigeat. Confirmat hanc sententiam **VLPIANVS**, cum enim *l. 10. pr.* recenseret edictum Praetoris, et verba *te sciente* causam redderent dubiam *§. 2.* interpretationem horum verborum addit, et demonstrat, praetorem hoc ita accepisse, te conscio et fraudem participante, non enim inquit, si simpliciter scio eum creditores habere, hoc sufficit ad contendendum in teneri eum factum actione, sed si particeps fraudis est.

Sed cum ea, quae dixi, hoc tantum animo protulerim, vt solemnna, quibus

V I R
PRAENOBILISSIMVS ATQVE DOCTISSIMVS
FRIDERICVS HENRICVS MAXIMILIANVS
K E R S T E N,

more maiorum Doctor creabitur, ad illum me conuerto, et praepriis vitae curriculum vti ipse conscripsit, palam facio.

B

Ego

Ego Fridericus Henricus Maximilianus Kersten Dresdam urbem Saxoniae nostrae primariam natalitiam agnosco. In vivis hic esse coepi anno huius seculi quadragesimo nono, patre mihi aeternum venerando genitus Carolo Andrea, Sereniss. Elect. Sax. ab expeditionibus bellicis, matre Friderica Benedicta ex gente Welleria, quam morte, iam ante triennium mihi ereptam pietate adhuc lugeo; cuius utriusque Parentis optimi studium in me collatum, pia mente, omni tempore venerabor. Postquam mature in paterna domo religionis et literarum elementa didicissem, undecim annorum puer a patre missus sum in provincialem scholam Misenensem, ubi non solum Hessii, b. Wiffii, b. Hoerii, Clemanni, Schregeri et Klimmii solerti institutione, sed etiam Ill. Godofredi Wolfgangii Ferberi, iam Consularii aulici et a Secretioribus Referendariis munificentia, quam admodum laudo, integro usus sum sexennio. Inde in hanc urbem phytream, bonarum artium domicilium sedemque celeberrimam me contuli anno R. S. H. MDCCLXVII. Rectore Magnifico b. Wincklero, cuius mox philosophicis et physicis experimentis faciendis praelectionibus interfui. Adfui etiam Viro, immortalis memoriae, Gellerto, nec non Celeberrimo Seydlitzio, styli germanici et ethycae caussa, cuius utriusque in his docendis litteris dexteritati multa debeo. Tradentem historiam philosophicam et Sallustium, magna cum voluptate Clodium, Ciceronem et Archaeologiam explanantem S. R. Ernesti, Borzium h. t. Rectorem Magnificum mathemata praelegentem audiui, quibus permultum me debere libenter profiteor. Sed cum iuris legumque disciplinae cognoscendae meum maxime studium dicare statuissem, ad eorum, quos in hoc genere celebrari intelligerem, scholas accedendum putavi; et iuris naturae, civilis, germanici, canonici, criminalis, et feodalis campos atque in iudicialibus siue processualibus et relatoriis secutus sum IConsultos Praecellentissimos S. R. et Ill. Hommelium, Zollerum, Segerum, Franckium, Tob. Richterum, Sammetium, Schottium, Creuzigerum; quorum omnium erga me benevolentiam et merita gratissima mente agnosco. In iure publico, atque in I. R. Germanici, Statuum Europae Ill. Boehmii operam, pro suo in me animo abun-

abundanter praestitam, praedico. Subinde comes electus generosissimi Dieterici Metzschii studiorum, in huius societate Ioanne Augusto Cle-
 manno, iam Sereniss. Elect. Sax. in Collegio appellationum Assessore,
 Viro multifariam de me Meritissimo, cuius insignem, qua me digna-
 tus est benivolentiam, per dies vitae studiosissime celebraturum, sancte
 spondeo, Illi, inquam, Pandectas interpretanti, tentaminibus repe-
 tenti, et disputanti adfedi. Eodem Praeside d. 5. Febr. 1770. super
 libello de Mutuis petitionibus, colloquium cum eruditis institui, non
 multo post ab Ill. ordine Iuridico, Iurium Baccalaureis et Notariis
 publicis accensus sum. Tam foro operam daturus, conciliare mihi
 primariorum in Lipsiensi praefectura Virorum, Consultissimi Blüm-
 neri et Creuzigeri benevolentiam obtigit, quorum consuetudine atque
 institutione quantum profecerim, me pro dignitate eloqui non posse.
 Hoc quidem tempore ad acta iuratus in illa ipsa praefectura, sponte
 labores quosdam subii. Laudo praeterea Henrici Caroli Reinherdi
 patrocinium, multaque quae gratissimo animo agnosco, beneficia. Iam
 anno 1770. in Aduocatorum numerum relatus, Dresdam redii. Aque
 hic patronum inueni primarium Ill. S. R. I. Lib. Bar. de Gut-
 schmid, cuius tanta in me esse, tamque insignia beneficia, ut quae
 primum, quaeque deinceps commemorem, nesciam, quare alia ratione
 quam istorum beneficiorum perennem memoriam pollicendo, gratae
 menti declarandae non par sum. Initio anni 1771. comes studiorum
 datus Illustrissimo Sigismundo S. R. I. Comiti a Cossell, indolis or-
 natissimae adolescenti, cuius mihi bene volendi prouitatem gratulor, et
 quem semper beate victurum sciendi cura teneor sollicita — cum Ipso
 anno 1771. Lipsiam redii, ex quo tempore Illustr. Telleri, Patroni
 mei optimi, eximium fauorem et humanitatem non possum non gra-
 tissimo venerari pectore, atque pro diuturna Ipsius et familiae splen-
 didae salute religiosissima nuncupare vota. Eodem adhuc anno a
 Facultate Philosophica, praecedentibus examinibus LL. AA. Magi-
 ster eualuis publicis declaratus sum.

Accessit ultimo loco Collegium nostrum, et ut ipsum ad
 examen, quod illi, qui Doctoris dignitatem optant, subire de-

ULB Halle

003 935 957

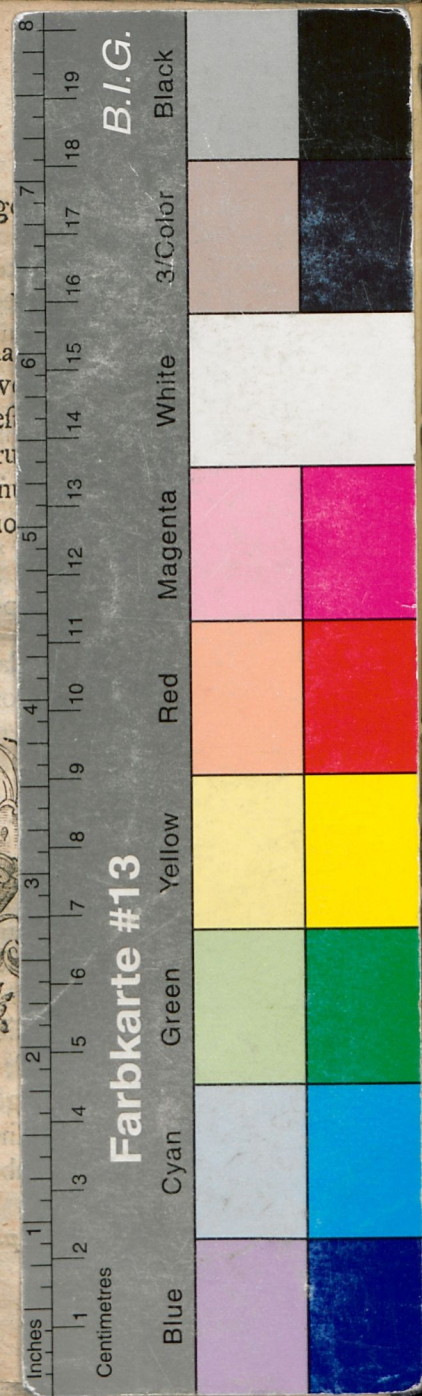
3

sb.

1773/64
16

PROCANCELLARIVS
D. FRIDERICVS GOTTLIEB ZOLLER
S V M M O S
IN VTROQVE IVRE HONORES
VIRO PRAESTANTISSIMO
FRIDERICO HENRICO MAXIMILIANO
K E R S T E N
D R E S D E N S I
A. D. XV. APR. MDCCLXXIII
CONFERENDOS INDICIT.

Insunt quaedam observationes singulares.